

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Vitium patens an manifestandum, numero 32.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

Respondeo b vel res habent inter se manifestari emptori, qui illud non ad-
connexione, spectato fine ementis, &

invalidus erit, quoad omnia; frustare-
tur enim suo fine emptor; vel non ha-
bent, & tunc validus erit, quoad par-
tem non vitiosam, quia tunc maximè
militat illud juris: *Vtile per inutile non
vitiatur.* Exemplum: vendis duos e-
quos ad equitandum? constat vendi-
cio, quoad alterum equitatui aptum, si
alter ineptus inveniatur. Vendis eos
dem duos equos ad rhedam trahe-
dam? nulla est venditio, si alter ex e-
quis inveniatur ineptus.

b Bonac. de contract. d. 5. q. 2. p. 6. nn. 3.
alios citans.

Fructus rei vitiosae venditæ cujus?

32. Quæstio secunda facilis. Quando propter præcedentem dolum resumit venditor rem, quam vendidit, cuius erunt iij fructus, quos fortè produxit res sic empta? respondeo, cum res c fructificet domino, eidemque pereat; quando contractus fuit invalidus, fructus erunt venditoris (ut etiam ipsi res perijset, si perijset) deductis tamen expensis ab emptore fortè factis & compensato damno, si quod ab eodem ex vitiosa illa venditione acceptum fuit. At vero quando fuit validus, erunt emptoris, quia tunc emptor factus fuit dominus rei.

c Idem ib. num. 18. alios citans.

Vitium patens an manifestandum?

32. Quæstio tertia molesta est, an dentia, cui se committere posse.
vitium patens notabile rei, v.g. equum d Turr. d. 58. dub. 2. alijque apud Dia-
esse monoculum, debeat ex Iustitia p. 1. tr. de contr. ref. 39. Bonac. l. c. n. 13. 4-

Interroga-

Respondeo, hac in quæstione maxi-
mè ad vertendum est, aliud esse tacere,
seque habere negativè, aliud, verbis aut
facto, positivè abscondere vitium. Hoc
posteriorius numquam licet: unde dam-
namus passim eos, qui de nocte, vel
sub tenebris, vel admixtas cum bonis
data opera merces vendunt, ut earum
vitia non advertantur, & eos, qui in-
fundunt guttam argenti vivi in equum
hebetem, quo generofus appareat; &
eos, qui sub verbis his tegere satagunt
suæ rei, v. g. equi vitium, vendo hunc
equum quasi cæcum, quasi claudum,
quasi saccum (sic loquuntur Siculi)
plenum ossibus &c.; ratio est, quia
quidnam est decipere, si hoc non sit?
tegere volunt (dixi) nam si sic dicant
sincerè, ne teneantur ad damna forte
futura, vel forte occulta, tunc profectò
non est positivè decipere, sed pruden-
ter agere, ut modo num. 29. dictum
est: illud prius, hoc est, tacere mani-
festum vitium non est improbabile d,
carere iniustitia, si res vendatur justo
pretio, & sine periculo dñni alterius,
quia venditor non obligatur facere
partes emptoris, ostendendo ea, quæ
ex se patent, & videre facile potest em-
ptor. Si tamen ex inculpabili inad-
vertentia, vel hebeti sensu, vitium
manifestum emptor non videat, obli-
gabitur venditor, illud ostendere, quia
venditor obligatur tradere rem, non
vitiosam; & ex alia non haber hic ex-
cusationem ductam ab emptoris pru-

32.

*Lios citans Dicastill. l. 2 de just. tr. 9. d. 4.
dub. 2. num. 10. cit. D. Th. Mol. A. 70. Nan.
alioque.*

Interrogatus de vitio, quid respondebit?

33. Quæstio quarta præcedente molestior, an vendor interrogatus de mercis bonitate vel malitia, obligetur semper & quandocumque vitium notabile patefacere? respondeo, obligari, non solum quando exprestè, sed etiam quando tacitè emptor ostendit, se vinum v. g. emere, quia illud diu servare vult; id enim est, tacitè interrogare de bonitatè vini. Ratio est, quia secus dolus daret causam contractui, & consequenter in valida esset venditio. Excipe primò, nisi vendor sincerè, & sine fraude apertè emptori fateatur, se nolle rem suam vendere, nisi prout est, juxta modo dicta num. 29. Excipe secundò, quando vitium est parvi momenti, quo etiam cognito, judicatur ex circumstantijs emptor empturus fuisse: tunc enim dolus non dat causam contractui, solum restituendus erit excessus pretij, si carius, quam valeat, res vendita sit. Verum si vitium sit dicti parvi ponderis, & nihilominus ex circumstantijs cognoscatur, eo vitio cognito, emptor empturus nequaquam fuisse, invalida est venditio, quia ea tunc equiparatur venditioni conditionatae. sic, Nolo emere, si adsit hoc vitium. Cum igitur adsit vitium, deerit consensus, ut supra dictum est in notatione secunda, & consequenter obligabitur vendor, pretium totum reddere, remque suam sibi resumere, nisi aliter voluerit emptor.

De vendente rem incogniti valoris.

34. Iam vero occasione vitij non cogniti in re, de quo hactenus disputavimus, dicamus aliquid primò, de valore rei non cognito, secundò, de ipso re non cognita, tertio, de vitiosa solutio-

ne per monetam falsam. Quoad pri-

mum, id explicabitur discutiendo ven-

ditionem quamdam, quam olim Mes-

sanæ contigisse, ni emini.

Nobilis quidam vir vendidit cui-
dam, exiguo pretio, vas antiquū
grande in conchæ formam expansum,
rudis aspectus, & ut putabatur, ex vul-
gari metallo fusum; voluit ergo em-
ptor ex vase illo centum circiter libra-
rum ponderis, aliud elegantioris for-
mæ, & magis ad usum accommodatum
conflare; sed inter fundendum adver-
terunt periti artifices, illud constare ex
ære Corinthio pretiolissimo; quare se-
paraverunt auri purissimi quasi libras
triginta, totidem circiter argenti, reli-
quum aris ac stanni. Ut rem vendor
inaudijt (statim enim fama, quasi de
invento thesauro per urbem increbuit)
ad judices rem detulit, recuperatus,
si potuisset, pretium, ut ipse clamabat,
justum rei à se per errorem venditæ.
Quid judices illi decreverint, ego gra-

viſimis tunc distentus negotijs non
advertis: nunc vero, cum haec scribo,
ejusmodi casus in mentem venit, &
quid decernendum in conscientia ful-
set, subscribo,

35. Profecto castus novus non est; so-
let enim de eo disputari ab authoribus
sub exemplis de gemma, herba pre-
tiosa, rudi auro, & similibus, ab emen-
tibus vel yendentibus minus cogni-
tis,

